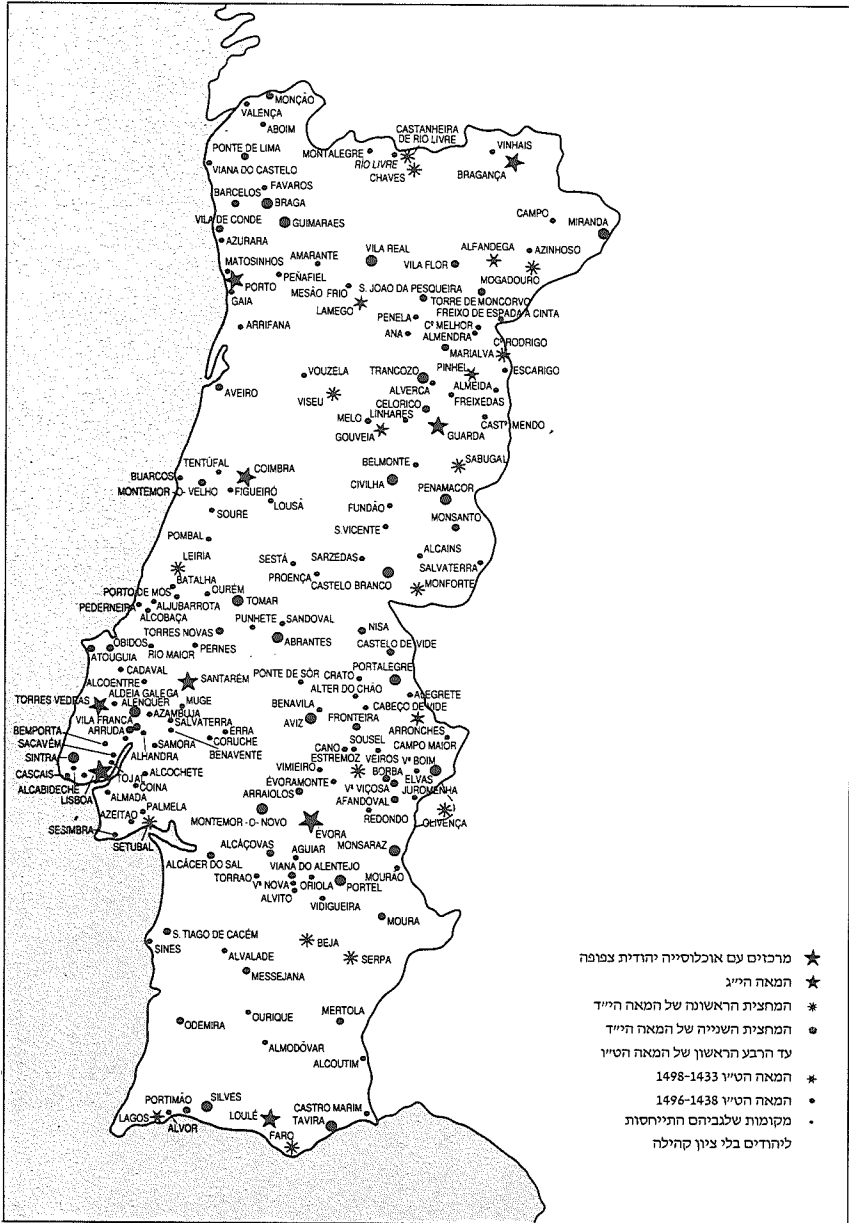

קהילות יהודיות בפורטוגאל

המקור :

María José Pimenta Ferro Tavares, *Los Judíos en Portugal*, MAPFRE, Madrid 1992

קורות היהודים והאנוסים בפורטוגאל לאחר הגירוש הכללי מספרד

- 1.5.1492 בעקבות פרסום צו הגירוש מספרד זרם גל הגירה של 120,000 יהודים מקסטיליה לפורטוגאל.
- 1493 המלך ג'ואו השני גזר עבדות על מגורשי ספרד שקיבלו אישור שהייה זמני ולא יצאו את פורטוגאל, וכן גזר על הגליית כ־5,000 ילדיהם שנשלחו לאיי התנינים (São Tomé e Príncipe).
- 5.12.1496 המלך מנואל הראשון הוציא צו גירוש ליהודי פורטוגאל בנוסח צו הגירוש הכללי מספרד.
- 19.3.1497 צו הגירוש הוחלף בגזירת ההמרה. היהודים רוכזו בליסבון שבה בוצעה הגזירה. רק מקצת מהיהודים הצליחו להימלט.
- 30.5.1497 חנינה כללית לאנוסים. המלך מנואל ציווה שאין לרדוף את האנוסים במשך עשרים שנה עלידי חקירות האינקוויזיציה האפיסקופלית.
- 21.4.1499 צו האוסר את יציאת האנוסים מתחומי הממלכה הפורטוגאלית. רכושם של העבריינים יוחרם בידי הכתר.
- 15.4.1506 פרעות בליסבון נגד ה'נוצרים החדשים'. כ־4,000 אנוסים נהרגו.
- 1.3.1507 המלך מנואל הראשון העניש את הפרועים ופרסם צו שוויון זכויות ל'נוצרים החדשים', כן הורשה להם לצאת את פורטוגאל עם רכושם.
- 21.4.1512 הארכת צו החנינה הכללי לעוד 16 שנה, הווה אומר: אנוסים לא יישפטו בבתי־הדין של הכנסייה על עבירות כפירה.
- 8.1515 המלך מנואל הביע נכונות להקמת בתי־דין לחקירת כפירתם של ה'נוצרים החדשים' המתיהדים.
- 21.4.1522 המלך החדש ג'ואו השלישי אישר את קיומן של כל הזכויות שהעניק קודמו ל'נוצרים החדשים'.
- 16.4.1524 הותר ל'נוצרים החדשים' לצאת בחופשיות את הממלכה ולמכור את נכסיהם (אשרור הצו מ־1.3.1507).
- 1524 רצח המשומד המוסר הנריקי נונייס (Henrique Nunes), ה'פירמי פיי Firme Fê), בידי 'נוצרים חדשים' בסמוך לבדחוז (Badajoz) שבספרד. הרוצחים נדונו למוות.
- 6.10.1525 דוד הראובני הגיע לפורטוגאל וקיבל מהמלך כתב ביטחון המבטיח את מעמדו כשגריר מוכר.
- 1527 דוד הראובני גורש מפורטוגאל. במהלך מסעותיו בטוירה (Tavira), אוררה (Évora), ליסבון ואלמאירין (Almeirim) התלכדו סביבו אנוסים רבים שבהם התחזקה התקווה המשיחית.
- 26.1.1531 רעידת האדמה בסנטרם (Santarém), מלווה בהסתה נגד ה'נוצרים החדשים'.
- 17.12.1531 בבולה *Cum ad nihil magis* של האפיפיור קלמנס השביעי נקבעות

- סמכויותיו של האינקוויזיטור הכללי לכשיפעל בפורטוגאל.
 בעקבות בריחת אנוסים מפחד הפעלתה של חקירה נמרצת נגדם חודש
 14.1.1532 חוק איסור היציאה מפורטוגאל במשך שלוש שנים.
- נוסחה הבולה הראשונה לחנינה כללית. הבולה לא פורסמה בפורטוגאל
 7.4.1533 ולבסוף בוטלה עלידי האפיפיור פאולוס השלישי ב־1534.
- פאולוס השלישי אישר בבולה *Cum ad nihil magis* את הקמת
 23.5.1536 האינקוויזיציה הלאומית בפורטוגאל, ללא עדים 'חסויים' וללא החרמת
 רכוש הנדונים.
- 'משפט האמונה' (*Auto da Fé*) הראשון בליסבון.
 20.9.1540 תחילת פעולתם של בתי־הדין האינקוויזיטוריאליים באוורה (Évora),
 1541 פורטו (Oporto), קואימברה (Coimbra), למיגו (Lamego), ותומר (Tomar).
- הופסקו פעולות החקירה של האינקוויזיציה ועונשיה.
 22.9.1544 חנינה כללית שנייה לינוצרים החדשים 'הימתיידיים'.
 11.5.1547 כתוצאה מגלי ההגירה של האנוסים וצאצאיהם מחודש חוק איסור
 15.6.1547 היציאה מפורטוגאל במשך שלוש שנים.
- בבולה *Meditatio Cordis* חידש פאולוס השלישי את פעולתה של
 16.7.1547 האינקוויזיציה הלאומית הפורטוגאלית והאריך את איסור החרמת
 הרכוש לעשר שנים נוספות.
- הוקמה האינקוויזיציה הפורטוגאלית במושבה הפורטוגאלית גואה
 1560 שבהודו.
- חידוש איסור היציאה מפורטוגאל בדרך היבשה והים.
 30.6.1562 ביטול איסור היציאה.
 21.5.1577 ביטול צו החרמת הרכוש ואיסור היציאה לאפריקה תמורת תשלום
 5.6.1577 250,000 קרוזדוס לכתר.
- חודשה החרמת הרכוש של הנדונים.
 18.1.1578 חודש איסור היציאה מפורטוגאל.
 19.12.1579 תחילת חקירות האינקוויזיציה הפורטוגאלית באיי מדיירה, בברזיל וכמה
 1591 ממושבותיה של פורטוגאל.
- הוראת המלכות בדבר חוקי טוהר הדם.
 1595 פעילות האינקוויזיציה הפורטוגאלית באנגולה.
 1596 הותר לינוצרים החדשים לעזוב את פורטוגאל והובטח שהאיסור לא
 4.4.1601 יתחדש תמורת תשלום 170,000 קרוזדוס.
- הנזיר פרי דיגו (Frei Diogo), נוצרי מלידה, שהחליט 'להתייחד' הועלה
 3.8.1603 על המוקד והפך לקדוש מעונה בתודעת האנוסים.
- מתן חנינה כללית לאנוסים תמורת תשלום 1,700,000 קרוזדוס לקופת
 6.1.1605 האוצר.
- למרות הבטחת המלכות חודש איסור היציאה מן הארץ.
 13.3.1610 איסור קשרי נישואין בין ינוצרים חדשים לאצולה. תחולת חוקי טוהר
 1614 הדם בקתדרלה של קואימברה.
- נאסרה על הינוצרים החדשים קבלת משרות הוראה באוניברסיטאות
 1621

של פורטוגאל.	
נאסר על 'הנוצרים החדשים' שנחקרו בידי האינקוויזיציה לשמש כרופאים.	1622
הועלה העיון הגירוש כפתרון לשאלת 'הנוצרים החדשים' בחברה הפורטוגאלית.	1623
אנטוניו הומס (António Homem) חכם ותיאולוג האנוסים הנודע בכינויו 'המחנך האומלל' הועלה על המוקד בליסבון.	5.5.1624
חודשה הרשות לעזוב את פורטוגאל באופן קבוע.	17.11.1629
עלילת חילול לחם הקודש בידי אנוסים בליסבון וחיידוש ההסתה נגדם.	15.1.1630
תוכניות לגירוש הנוצרים המתיהדים והתחזקות הרדיפות נגדם.	1631
הוראה למניעת עמדות שררה מהאנוסים.	1632
תחולת חוקי טוהר הדם לכל המינויים בשרות הציבורי.	1636
פקודת המלך ג'ואו הרביעי לאיסור החרמת רכוש ה'נוצרים החדשים'.	6.2.1649
האחרונים תורמים הון לכתר ליסוד חברה מסחרית בברזיל.	
פורסמה פקודה המבטלת את איסור החרמת הרכוש.	2.2.1657
פרעות נגד 'הנוצרים החדשים'.	1671
חוק הגוזר גירוש על כל החוטאים שהודו ועשו תשובה.	22.7.1671
משפט האמונה האחרון שבו נשרפו מתייחדים.	27.10.1765
המרק'ז די פומבל התיר נישואים בין האצולה לבני ה'נוצרים החדשים'.	3.10.1768
פורסם חוק המבטל את חוקי האפלייה בין נוצרים ל'נוצרים חדשים'.	25.5.1773
פורסם חוק הפוטר את כל הנדונים על החזקה באמונות יהודיות.	1.9.1774
המלך ג'ואו השישי העניק חוקה חדשה לפורטוגאל.	1820
ביטול בתי הדין של האינקוויזיציה.	1821